

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vysoký komisař OSN pro lidská práva vyzval státy k ukončení války proti drogám a zavedení alternativních trestů

Praha, 11. 10. 2023 – **Ukončete válku proti drogám, zaveďte alternativní tresty, navýšte finanční prostředky na prevenci a zajistěte regulovaný přístup k návykovým látkám. To je ve stručnosti nové přelomové sdělení Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Podle něj nepřiměřené používání trestních sankcí způsobuje nevratné škody.**

Národní protidrogový koordinátor Jindřich Vobořil, vládní zmocněnkyně pro lidská práva Klára Laurenčíková a vedoucí kanceláře OSN v ČR Michal Broža spolu se zástupci organizací působících ve vězeňství dnes představili český překlad přelomové zprávy Vysokého komisaře pro lidská práva OSN, který došel k jednoznačným závěrům:

- Světový boj s drogami významně porušuje lidská práva a vyžaduje komplexní politickou reakci.
- Mezi hlavní problémy patří nerovný přístup k léčbě a snižování rizik, nadměrné uvěznění a používání exemplárních trestů za trestné činy související s drogami.
- Pro řešení problémů v oblasti lidských práv, zejména práva na zdraví a rovnost, je odklon od represivních modelů zásadní.
- Prosazování kontroly drog nesmí poškozovat jednotlivce. Nesmí porušovat závazky v oblasti lidských práv a trest smrti za drogové trestné činy by měl být celosvětově zrušen.
- Klíčová doporučení pro účinnou protidrogovou politiku: dekriminizace, odpovědná regulace, přiměřené tresty a genderově citlivý přístup.
- Ochrana práv osob užívajících drogy a snaha zapojit je občanské společnosti musí být klíčovou součástí drogové politiky.
- Díky intenzivnější spolupráci mezi orgány pro lidská práva a kontrolu drog sledujeme pokrok při přechodu na protidrogové politiky založené na ochraně zdraví a lidských právech.
- Snahy o alternativní racionální politiku se zaměřují na zlepšení podmínek ve vyloučených komunitách lidí závislých na drogách, řešení socioekonomických faktorů a služby snižování škod (harm reduction).

Komisař tak dal za pravdu dlouholetým snahám organizací pracujícím se závislými a odborníkům na lidská práva, když konstatoval, že jsou lidská práva válkou proti drogám celosvětově porušována.

„Nelegální trhy setrvale narůstají a čím dál více jsou v rukou obrovských mezinárodních organizovaných zločineckých skupin, z velké části řízených přímo z centra některých totalitních režimů. Zároveň ale ve vězeních se ponejvíce ocitají spíše mladí lidé, kteří jsou úplně dole celého drogového řetězce. Nejčastěji jde zároveň o oběti drogového byznysu. Výzva obratu od abstinenci velmi tvrdé a selhávající politiky k mnohem realističtějším cílům tzv. politiky minimalizace škod se jak u legálních, tak i u nelegálních drog ukazuje jako mnohem efektivnější,“ říká národní koordinátor pro protidrogovou politiku Jindřich Vobořil a dodává: „Takzvaná politika harm reduction, tedy minimalizace škod, je šetrnější jak z pohledu zdraví lidí, ekonomických nákladů, tak také z pohledu bezpečnostních rizik. Humánnější a zároveň na reálných cílech postavená politika musí převládnout nad zastaralou, a jak jsme na to

v českém předsednictví poukazovali, proti lidským právům postavenou prohibiční politikou. Bezpečnostní rizika jsou živena především nezvládnutou politikou, a proto by tento report neměl zapadnout. Charta lidských práv a z ní vyplývající povinnosti v mezinárodním právu by měly být nadřazeny nad ostatní mezinárodní zákony a úmluvy."

Zpráva rovněž uvádí, že stále více zemí napříč regiony přijímá politiky a postupy, které odstraňují trestní postih u užívání drog a považují užívání drog za problém veřejného zdraví a lidských práv a uplatňují přístupy založené na důkazech, genderově citlivé a snižující škody. Vysoký komisař vyzval státy, aby na tento pozitivní trend navázaly.

„Je důležité porozumět tomu, že závislostní chování je častým důsledkem dlouhodobých vážných duševních obtíží, útěkem z vnitřních útrap v kontextu prožitých traumat v tom nejdůležitějším vývojovém období - v dětství či dospívání,“ říká **zmocněnkyně pro lidská práva Klára Laurenčíková** a dodává: *„Proto je zásadní rozvíjet kapacity služeb odborné pomoci, posílit prevenci rozvoje duševních onemocnění, posilovat psychickou odolnost dětí i dospělých a nastavit efektivní podporu pro jednotlivce i rodiny v krizových životních situacích.“*

„Jako organizace působící ve vězeňství máme zkušenosti s tím, že lidé často končí ve výkonu trestu zbytečně na příliš dlouho. Společnosti by mnohem víc vyplatilo řešit příčiny páčání trestné činnosti, která je velmi často spojena s užíváním návykových látek. Věznice čelí problému s nedostatkem odborného personálu, a tak se jen zlomek odsouzených dostane do programů, kde mohou řešit své závislosti. Drogy jsou bohužel dostupné i ve věznicích,“ dodává **předsedkyně výboru Asociace organizací v oblasti vězeňství**.

Podrobnější informace:

<https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/09/end-overreliance-punitive-measures-address-drugs-problem-un-report>

Kontakt pro média:

Mgr. Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku
M +420 725 805 865, E-mail voboril.jindrich@vlada.cz

Žádosti o rozhovor a otázky je možno zasílat prostřednictvím Davida Hluštíka, hlustik.david@vlada.cz,
M +420 602 244 776